Posamezna številka stane 30 vin rjev.

21. številka. Maribor, dne 22. maja 1919. 53. letnik.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

[illegible]

Zadnji boji premaganih . . .

Špilje, 20. maja.

Ko so Nemci v Gradcu svohali za sklep mirovne konference v Parizu, da bo naša meja severno od Špilja in da bo železnica Špilje—Radgona naša, so sklenili, da se prostovoljno ne umaknejo. Kakor vsa znamenja kažejo, se hočejo Nemci ravno tu na meji naprej vojskovati in prelivati kri. Premagani, lepeni, od celega sveta zapuščeni so, a njihovo sovraštvo napram Slovencem še ne miruje. Sedaj obsedajejo na črti od Arveža do Radgone vse ljudstvo. Iz Gradca vozijo v Lipnico strelivo in orožje ter gaženjo med staro in mlado. „Raje poginemo in pobijemo vse, nego bi prepustili del ozemlja Slovencem.“ To je zadnja borba premaganega . . . Kakor se potapljajoči človek bori za vsako vejico in bilko, tako se sedaj Nemci oborožujejo še za zadnje boje. Ne bojimo se jih. Naše obmejno poveljstvo pa prosimo, da pravočasno pošlje na celo črto med Arvežem in Radgono dovolj vojaštva, da Nemci nikjer ne bodo mogli udreti preko meje v Slovenske gorice ropat in moriti . . .

Nemške zverine v človečki podobi.

O divjaštvih koroških Nemcev, posebno nemških vojakov, nam poročajo:

Klobasovega sina iz Rut, občina Vobre, ki je nabiral podpise za Jugoslavijo, so nemški vojaki zajeli in ga peljali v Št. Štefan, kjer so ga neusmiljeno pretepavali. Med pretepavanjem je moral vedno kričati: „Živijo Nemška Avstrija! Dol z Jugoslavijo!“ Pretepavali so tudi Rutnikovega sina tako, da je bil ves krvav in črn od udarcev. Potem so ga odgnali v Celovec. Pretepavali so tudi celo Rutnikovo družino in jej grozili, da jo ubijejo. — Nemške banabe so na Dobravi pri Velikovcu ujele dva slovenska vojaka, ju gnale v cerkev v Vobre, kjer so živima trebuh razparali. — Pri Sv. Vidu, podružnici iz Zavodenj na Štajerskem, so odnesle nemške hudobe pri cerkvenem ključarju shranjen kelih, 2 roketa in 1 albo. Nemška baraba je onesnažila celo keli. — Nemški vojak König iz Beljaka je na vse zgodaj vzdignil slovenskega kmeta na Djekšah iz postelje in ga bosega, v spodnjih hlačah in srajci gnal v Št. Vid. Na vrat mu je obesil vrv in ko kmet ni mogel več hoditi, je zadrgnil vrv in ga tako prisilil, da je moral iti naprej. — Pri slovenskih kmetih poderejo vse: živino, živila, obleko in sploh vse, kar je rahlega. Več sto slovenskim kmetom so še navrh zažgali hiše.

Celo nekaterim nemškim listom je zverinsko divjanje Nemcev na Koroškem postalo predivjaško.

„Grazer Volksblatt“ od 17. maja piše: Od zanesljive strani nam poročajo: Ko je bilo jugoslovansko vojaštvo pregnano s Koroškega, nemški „Volkswehr“ pri svojem ropanju in nasilstvih tudi cerkev domače dežele ni izvzel. V neki cerkvi so n. pr. vlomili tabernakelj, sv. posode so vrgli ven, sv. hostije raztresli po tleh, deloma so jih pleneče bestije z zasmehom pojedle. Iz ciborija so pili vino. Mašne obleke so deloma vzeli seboj, deloma so jih oblekli vojaki in zasmehovali cerkvene obrede. Mnogo cerkvene oprave pa so raztrgali in razmetali. To je naravnost bestijalno zasramovanje cerkve in katoliške vere. Taka zverinska početja ponižujejo nemško ime pred celim svetom in ga obkladajo z madeži.“

Tako piše nemški list o „kulturnem delu“ Nemcev na Koroškem. A naši ljudje še vedno pravijo: „E, saj Nemci niso taki!“

Naše meje določene.

Jutri ali soboto se bodo nemškoavstrijskim odposlancem na mirovni konferenci v Parizu izročili mirovni pogoji. Za danes že lahko z mirno vestjo povemo našim ljudem: Naša meja na severu se je ugodno določila. Maribor ostane naš, ravno tako tudi Radgona in Špilje. Vesti iz Pariza pravijo, da je meja med Jugoslavijo in Nemško Avstrijo določena severno od Špilja, najbrž pri Lipnici. V prihodnjem „Slov. Gospodarju“ bomo že menda lahko objavili podrobnosti. Glede mej na Koroškem še danes ni nič gotovega. Toliko pa vemo, da bo velik del Slovenske Koroške pridobljen Jugoslaviji, za Celovec in celovško kotlino se bo uvedlo ljudsko glasovanje, pa še le po več letih. Med tem pa bo Jugoslavija prevzela upravo teh pokrajin. V Mariboru in sploh na Slovenskem Štajerskem pa najbrž ne bo ljudskega glasovanja.

Reka bo popolna jugoslovanska last. Italijani dobijo kot odškodnino za Reko pokrajino Somali v Afriki. Kje bo šla meja v ostalem Primorju, še danes ni jasno. Trst in Gorica pa sta žal za sedaj za nas toliko kot izgubljena.

Nemška Avstrija in Madžarska morata plačati vse dolgove, ki jih je stara Avstro-Ogrska napravila med vojno. Nove države bodo morale prevzeti samo primerni del onih dolgov, ki so bili pred vojsko. Če pomislimo, da znašajo dolgovi, ki so jih napravili Nemci in Madžari med vojsko nad 70 milijard K in če pomislimo, da bo Nemška Avstrija štela samo okoli 8 milijonov prebivalcev, Madžarska pa 4 do 5 milijonov, si lahko predočimo, kako ogromno breme bosta morala prevzeti nemškoavstrijski in ogrski davkoplačevalec. Po novejših poročilih mora Nemška Avstrija plačati tudi prizadetim državam, med temi je tudi jugoslovansko kraljestvo, 5 milijard K vojne odškodnine in sicer ne v papirju, temveč v zlatu.

Tako se je zasukalo kolo časa. Slovenci, Slovenke! Nemec ne bo nikdar več naš gospodar!

Italijani se odrekli Reki, Zadru in Šibeniku.

Ženeva, 19. maja.

„Tribune de Geneve“ poroča iz Pariza, da se bliža jadransko vprašanje svoji rešitvi. Italijani so se popolnoma odrekli svoji oblasti nad Reko in se s tem zadovoljili, da prevzame zveza narodov varstvo nad tem mestom. Istotako so se odrekli Zadru in Šibeniku.

Država SHS in vojaštvo.

Dr. Lenard.

Ravno oni, ki so najmanj delali in žrtvovali za ustanovitev države SHS ali ki so celo delovali proti ji, stavijo sedaj največje zahteve, potem pa kričijo,

LISTEK.

Vojaški novinec.

Belgijska povest,

Spisal Franja Kunajans; preložil za „Slov. Gospodarja“ Al. B.

(Nadaljevanje.)

Ko se je po krivinastih stezah cvetličnega vrta bližala vhodu, je ugledala dva moža, ki sta ji že prihajala nasproti. Eden je bil star gospod s snežnobelimi lasmi in spoštovanje vzbujajočim obrazom; drugi, že tudi prileten, je bil videti še jako krepak. S čela preko ust in brade se mu je videla široka brazgotina, kakor od udarca s sabljo, zato mu je bil obraz nekako strog. Nesel je vrč, nekaj steklenic in platna. Moral je biti sluga starega gospoda, kajti tiho je šel za njim nekoliko zadaj.

„O gospod!“ je zaklicala Katrica vsa obupana. „Dajte mi vode ali jesiha! Tam za mejo leži ubog in slep človek; omedlel je. Za božjo voljo, gospod, usmilite se in pojdite z menoj!“

Starček se je sočutno nasmehnil, prijel deklico za roko in rekel mirno:

„Le počasi, dete moje, ni sila. Greva mu itak pomagat. Nič se ne boj, navadna omedlevica je. — Tvoj prijatelj se je preveč upehal. Le z meno pojdi in ne žaluj.“

Katrica skoro ni razumela, kaj je rekel. Tako čudno se ji je zdelo, da je tako nenadoma prišla pomoč, ne da bi bil kdo v hiši povedal o nezgodi, da si je v svoji priprostosti zopet predstavljala pomoč Marijino. Z veselim strmenjem je zrla starčku v prijazni, tolažbe polni obraz, ki se ji je smehljal. Nagno gredoč ji je rekel gospod:

„Pridna deklica si, da ubogemu vojaku izkazuješ tako ljubezen. Odkod pa prihajata? Iz Venloja, kaj ne?“

„Da, iz Venloja, gospod; daleč je odtod.“

„Ali si ves čas nosila skrinjico, ki jo imaš na hrbtu?“

„Oh, gospod“, je vzdihovala deklica in tiho jokala. „Revež je slep in težko hodi, ker ne vidi pota. Hitela sva; jaz sem krepka in zdrava. Moj Bog — glejte, tu leži, bled kot smrt!“

In zopet so se ji ulile solze. Dvignila je sklenjene roke in rekla proseče:

„Menda vendar ne umre, gospod?“

Smehljaje se je starec zmajal z glavo in stopil k mladeniču. Hlapec je postavil steklenice na tla, ne da bi čakal povelja dvignil z eno roko vojakovo glavo, z drugo pa mu je odpel ovratnik in obleko na prsih. Med tem je stari gospod bolniku umival obraz in tudi žile.

Katrica je klečala poleg njiju in opazovala tu skrbljivost, ki sta jo imela neznanca za njenega nesrečnega prijatelja.

Kmalu je opazila, da sta moža navajena občevanja z bolniki in ni dvomila, da je stari gospod — zdravnik.

Ta misel jo je tolažila in jo navdajala s tolažbo: obraz ji je izražal hvaležnost in plaho pričakovanje. Še bolj se je začudila, ko je slišala hlapca reči:

„Major, to je vs tako, kakor pri Sabijani de Alba na Španskem. Kar žalost me obide, ako se na to spomnim.“

„Najinega ubogega prijatelja kapitana Steensa misliš, kaj ne?“ je odgovoril gospod z vzdihom. „Omedlevica je huda . . . Daj mi steklenico!“

„Da, zdi se mi, kakor bi vse videl pred seboj. Tudi kapitan je ležal tako ob citronovem drevesu. A svoje kosti je pustil pri Vittoriji. To je bilo sekanje, zbadanje in streljanje! Tisti dan smo marsikaterega pobrali in obvezali! Jaz sem bil ves krvav od nog do glave, in vi tudi, major!“

„Srce že pričenja biti . . . skoro se zave!“

Strežnik s prstom dvigne mladeniču trepalnice in pravi:

„Slep je! Stara vojaška bolezen! Poznamo to nadlogo! A poglejte levo oko, major; meni se zdi, da še ni popolnoma izgubljeno.“

Vesel krik se je izvil deklici iz prsi. Opazovala je na bledem obrazu svojega prijatelja, kako se vanj vrača življenje ter videla utripajočega srca, da mu je lica barvala lahna rdečica, prodirajoča ven. — Zdaj se je tudi zganil.

Ko se je bil takoj nato zopet osvestil, je slepec obtipaval obleko gospodov, ki sta se trudila zanj in plaho vzdihnil:

„Kje sem? Kaj se je zgodilo z mano?“

Segel je z roko še dalje naokrog in zaklical je proseče:

„Katrica, Katrica, kje si?“

V nedeljo, dne 25. majnika t. l. popoldne ob pol 5 uri v Narodnem domu v Mariboru igra „Domen“. Igrajo mariborski „Orli“ in „Orlice“. Pridite!